

Naročnina mesečno 5 kron. Za inozemstvo se računa naročnina dvojno. - Pismenim vprašanjem znamko za odgovor. — Vse pošiljatve na naslov lista „Sedanjost“.

SEDANJOST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani K 750.—, $\frac{1}{4}$ K 380.—, $\frac{1}{8}$ K 200.—. Manjši oglasi po 4 K petit-vrsta. Pri večkratnem oglaševanju popust. Mali oglas beseda 1 K, debelo tisk. 2 K.

Več samozavesti!

Ker so mi še v „Dol. Novicah“ večkrat dovolili kakšen kotichek, zato se drznem tudi Vas nadlegovati s par vrsticami. Že v ljudski šoli sem imel veliko veselje do dobrega berila, posebno pa še po dokončani ljudski šoli. Tako sem večkrat v časopisih čital v hitrem napredku v raznih deželah in državah, posebno v Nemčiji. Nekoč vprašam, nekega moža, ki ga že danes krije hladna zemlja, ki je pa svoj čas precej sveta skusil: „Vi, očka kako pa je to, da v drugih krajih posebno v Nemčiji, tako hitro napredujejo v vseh strokah?“ Mož se nasmehne in pravi: „Veš France, stvar je taka! V naprednih deželah vsak kmet, bere politične in strokovne časopise in knjige. Kmet ko gre na polje, ima v eni roki poljsko orodje, v drugi pa časopis.“ Ravno tako tudi obrtnik in delavec. S tem je menda hotel mož reči, da naprednejši narodi porabijo ves svoj prosti čas za politično in strokovno izobrazbo. In danes, po 16 letih od tistega časa, moram priznati, da je govoril mož čisto resnico. Kaj nam pomaga, ako redimo lepo živino, ko pa moramo prodati v izgubo, da zaslužijo tisti toliko, ali pa še več, na račun naših žuljev, kolikor mi dobimo za naše blago. O, krivica! Vzrok nezavednost in slaba organizacija. Znani izrek pravi: Nevednost je najdražja reč na svetu. Le žal, da to resnico sami najbolj občutimo na lastni koži. Dokaz zato je nam bil 28. novembra l. 1920. Kajti po mojih skušnjah, ki sem si jih pridobil v šoli svetovne vojne je, da le narod, ki ima za podlago izobrazbe katoliška načela, je siguren boljše bodočnosti, v nasprotnem oziru pa večni suženj velekapitala. Zato plodonosno delo skrbi naše izvrstno urejevano katoliško časopisje, kajti dobro časopisje in dobre knjige so blagoslov za posameznika, kakor tudi za cele narode, nasprotno pa je kuga, svobodomiselno časopisje, za vso človeško družbo. Eden izvrstnih zagovornikov je tudi naš domači list „Sedanjost“, ki se z vso vnemo poteguje za pravice zatiranih in boljšo bodočnost slovenskega naroda.

Kakor potrebuje popotnik, skozi puščavo dobrega vodnika in kažipota, tako potrebujemo tudi mi Dolenjci v teh razburkanih časih dobrega vodnika, da ne zaidemo še bolj na levo in to naj bode

naš list „Sedanjost“. Naša dolžnost je, da list naročimo in razširimo z željo, da ne bi le obstal, ampak se tudi povečal. Vse to je pa mogoče, ako bode dovolj naročnikov in prispevkov za tiskovni sklad. Sramota za vse katoliške Dolenjce bi bila, ako bi list prenehal. Naj ne bo krščanske hiše na Dolenjskem pa tudi v Sloveniji, ki ne bi imela poleg dobrih časopisov tudi „Sedanjost“, kajti le prava izobrazba, resnica in pravica nas bo rešila gospodarske in politične sužnosti.

Bog živi!

Franc V.

Seja mestnega odbora.

Novomeški mestni odbor je imel preteklo sredo sejo. Važnost trenutka zahteva, da tej seji posvetimo čim večjo pozornost. Po prečitaniu zapisnika zadnje seje, ki vsebuje tudi znano liberalno samostojniško prepoved sv. maše in pridige na glavnem trgu, je g. župan poročal glede prevšolanja vasi Kandija, Žabja vas in Bršljin v Novo mesto. Proti temu odloku okrajnega šolskega sveta so se pritožili soglasno obč. odbor Šmihel-Stopiče, krajni šolski svet, vodstvo deške in dekliške šole v Šmihelu in župnije Prečna in Šmihel. Nato je odšel novomeški gospod župan osebno v Ljubljano in tamkaj izposloval zagotovilo, da bodo vasi Kandija, Žabja vas in Bršljin prevšolane k Novemu mestu. Svoj korak je utemeljeval s tem, da obiskuje novomeško deško šolo tretjina vpisanih otrok, ki spada v okoliške občine, dekliško pa četrtina vpisanih deklic. Novomeška občina ima letno 36 000 kron stroškov za šolo. Višji šolski svet je naklonil mestu K 2000 podpore za drva. Glede vodarine pa pravi g. župan, da bo poročal v tajni seji. — Upravnemu svetu Mestne hranilnice se izreče absolutorij za l. 1920. — Nato pride na vrsto predlog starešinstva, da se na mesto odstopivšega člana upr. sveta Mestne hranilnice g. Šerkota izvoli za upravnega svetnika g. dež. sod. nadsvetnika Kozina. Gg. obč. odbornika dr. Fischinger in Mejak sta z nepobitnimi razlogi dokazala, da je bil upravni svet Mestne hranilnice izvoljen na protizakonit način še predno je potekla funkcijska doba prejšnjega upr. sveta. Volitve v upravni svet je izvršil stari mestni odbor že v maju in pred občinskimi volitvami.

(To se je seveda zgodilo zato, da Rozmanova gospoda sebi pravočasno zagotovi neomejen vpliv vsaj v Mestni hranilnici, ker se ni nadejala, da bo še kdaj „gospodarila“ na rotovžu. — Op. ur.) G. obč. odbornik Kozina je branil (je že vedel zakaj, mestno kliko. Mirno in stvarno razlaganje g. obč. odb. dr. Fischingerja je g. župana pogrelo, da je začel neparlamentarno vpadati v besedo, češ, da tozadevna pritožba opozicije še ni rešena, kar baje pomenja, da je takratna volitev upr. sveta pravilna. G. obč. odb. dr. Fischinger je nato v imenu opozicije prijavil ponovno pritožbo. Pri glasovanju je g. obč. odb. Kozina dobil 12 glasov, 10 glasov pa je bilo proti. Z ozirom na ta rezultat je g. obč. odb. Kozina odklonil izvolitev, češ, ker mu je opozicija izrekla nezaupnico (kar bi končno bila le logična posledica njegovega od volilcev uradniške liste neodobrenega prenosa njihovega mandata k nasprotni stranki, — Op. ur.) V istem razmerju glasov je bil nato izvoljen drugi uskok g. obč. svet. Seidl, ki je seveda izvolitev sprejel, ni pa smatral za potrebno opravičiti te sprejetje.

Nato se je vršila volitev članov v krajni šolski svet. G. župan je v imenu starešinstva predlagal sebe, in gg. obč. odb. Groma, Seidla, Pauserja in na predl. županstva Prečne Jermana iz Ločne. Sprejeto. Za namestnike so bili predlagani gg. obč. odb. Košir, Mramor, Uderman in Rifel iz Ločne. Opozicija je predlagala g. obč. odb. Germeka kot profesorja. G. obč. odb. Mramor izjavi, da odstopa od kandidature, ker nima časa. G. župan se ni nadejal, da si upa kdo od njegovih septembrorov ugovarjati njegovi volji. Zato je prekinil sejo. Nato je g. župan proglasil, da g. obč. odb. Mramor mora sprejeti kandidaturu in g. Mramor je — obmolknil, kar je značilno in globokopomembno za razmere v mestnem svetu. Zato je opozicija enotno glasovala proti.

V občinsko sodišče za pobijanje draginje je g. župan predlagal gg. obč. odb. Kalčiča in Koširja. V imenu opozicije je g. obč. odb. dr. Fischinger ugovarjal kandidaturi g. obč. odb. Koširja in predlagal g. obč. odb. Kronegerja. G. župan se je toplo zavzel za svojega kandidata, češ, da bi dobro bilo, ko bi v mestnem odboru sedeli vsi taki poštenjaki, kakor je g. trgovec Košir, ki ni odgovoren za

svojo obsodbo (baje radi navijanja cen in verižništva.) ker je bil takrat na fronti. (Res je, da v mestnem odboru niso vsi taki poštenjaki, ker je eden večji, drugi manjši; kakor jih je pač Bog ustvaril in volilci izvolili. — Op. ur.) Tako sta bila proti glasovom opozicije izvoljena v občinsko sodišče gg. obč. odb. Kalčič in Košir za „pobijanje draginje“. Kaj si moremo misliti večjega protislovja?

V odbor za zgradbo po inž. Klodič-Hrovat predlagane železniške proge sta bila soglasno izvoljena g. obč. odb. Preželj in trgovec g. Julij Kobe. G. obč. odb. dr. Fischinger vpraša g. župana, kako stoje mestne finance. G. župan se je temu vprašanju previdno izognil, češ, da se bodo že dobili viri v pokritje stroškov.

Nato je začel nekaj jecati tudi g. obč. svet. Ogrič, toda g. župan ga je takoj opozoril: „Vse povedat, vse povedat!“ Zato je g. obč. svet. Ogrič obsirno razkladal, kako se je vozil v Gradec in v Ljubljano in kako je nabavil nekaj električnega materijala ter da bo kmalu (?) celo Novo mesto razsvetljeno z 20 (!) žarnicami od postaje do mosta. Mestni odbor je nato na predlog g. obč. odb. Mejaka votiral v ta namen 80.000 kron kredita iz posojila, ki se namerava najeti pri Mestni hranilnici.

Pri slučajnostih se je oglasil za besedo g. obč. odb. Uderman. V imenu „kluba nameščencev in vpokojencev“ je čital svoj govor radi utemeljitve predloga, da se vasi Kandija, Brod, Drska, Žabja vas, Irča vas, Ločna, Bučna vas, Bršljin in Cegelnica priključijo k Novemu mestu, da se s tem zviša davčna moč mestne občine od 70.000 na 120.000 kron letnih dohodkov, s katerimi bo občina lahko zidala novo šolsko poslopje, in da se omeji draginja. — G. obč. odb. dr. Fischinger je predlagal, naj se to vprašanje odgodi. Zdi se, da se hoče delati račun brez krčmarja, ker se imenovane kraje niti ni vprašalo za njihovo edino merodajno mnenje. Mestno gospodarstvo, dokler se ne spravi v red, ni nobena privlačna moč. — Neizogibni g. obč. odb. Ogrič je izjavil, da je Obrtno društvo (čitaj g. Ogrič sam), ki se razteza celo „tja doli do Šentjerneja“, odposlalo resolucijo, s katero se zahteva priključitev omenjenih krajev k mestu. — Ker so nekateri odborniki ugovarjali tej pretirani zahtevi, je g. obč. odb. Uderman izjavil, da je bolje več zahtevati, pa da se vsaj nekaj dobi (to so čisto liberalni pojmi o ljudstvu, s katerim se lahko baranta kot z živino, nato pa je predčasno izblebetal liberalno-samo-stojneško nakano, češ, da politika lahko vpliva, da se priključi k Novemu mestu še več krajev kakor se jih zahteva, ker se bodo

občine nanovo oblikovale. Nato župan vzame predlog na znanje ter predlaga izvolitev posebnega odbora, ki naj vodi pogajanja v tem smislu. V odbor so izvoljeni gg. obč. odb. Uderman, Ogoreutz, Kalčič, Malovič in dež. sod. nadsvetnik Kozina, ki pa je najprej izjavil, da ne sprejme, toda na ljubo g. župana je izvolitev vendar sprejel. Sprejeto.

Ko se še športnemu klubu „Soča“ odobri po komisionelnem ogledu napravo drsališča na Loki; vpraša g. obč. odb. dr. Fischinger, če je res, da že dve leti ni bil predložen proračun mestnemu odboru in kdo je kriv temu. G. župan pravi, da je nekdo vsekakor kriv, vendar krivda nikogar nezadene (čudno utemeljevanje!). V Ljubljani je osebno izposloval, da bo stvar ugodno rešena. — G. obč. odb. dr. Fischinger sklicujoč se na javno mnenje, je zahteval javno razpravo o vodarini, ker bi sicer izgledalo, kakor bi se nekaj prikrivalo pred javnostjo. G. župana je to vprašanje v živo zadelo in se je skliceval na knjige, ki so baje vsakomur na razpolago. Pohvalil je sebe in svoje nesebično delovanje v blagor novomeškega prebivalstva, obsodil kritiko in pravil, da „se ga bo trgalo kakor psa“ po raznih — „zakonitnih lističih“. (Novo mesto sicer ni prestolnica, vendar pa po našem skromnem mnenju ni nikakršno zakotje, da bi radi tega bil v njem javno izhajajoči list zakoten, ker bi po tej logiki bil tudi g. Rozman zakotni župan. — Op. ur.) — Nato je g. obč. odb. dr. Fischinger „pohvalno“ omenjal, da so se ameriška darila končno vendar razdelila po dolgih letih in opozatja, da je treba tudi afero s koruzo spraviti s sveta. Prosi, da se ne zavlačuje odgovor, ter predlaga, da gospodarski odsek stvar preišče in pojasni prebivaistvu. G. župan se strinja s tem predlogom, ki je soglasno sprejet. G. obč. odb. Kroner vpraša g. župana, če je voljan izposlovati, da se v hiši davčnega oblastva zaseže stanovanje v korist železničarjev, ki že leta zmrzujejo in se pariyo po vagonih. G. župan je izjavil da to ne more storiti, ker bi okrajno glavarstvo potem zaseglo državno poslopje, v katerem je sedaj mestna šola. (To je odgovor „socialno“ čutega župana!) — Ko je še g. obč. odb. Malovič „ta svoje“ povedal glede novega pokopališča, mrtvašnice in ograje, je g. župan zaključil javno sejo, kateri je takoj sledila tajna.

Širite katoliško časopisje!

Prevšolanje in priklopitev.

Na uvodnem mestu prinašamo potek seje novomeškega mestnega odbora. Gre za stvari, ki globoko zasegajo v življenjske interese novomeške okolice in ki ne

prinašajo Novemu mestu nobenih stvarnih koristi. Kot neizprosni zagovorniki avtonomije ljudstva, posebno pa občinske samouprave hočemo v vsem popolno soglasje z voljo ljudstva. Toda k stvari.

Danes za prevšolanje ne obstoja nobena stvarna potreba, za bodoče pa še manj.

Trditev, da mestne šole nudijo več izobrazbe mladini kot vaške, je relativen pojem in — milo rečeno — zelo smela. Če hočejo mestni očetje „osrečiti“ vaško mladino s svojo izobrazbo, bi morali privšolati v Novo mesto n. pr. celo šmihel-stopiško občino, ki oskrbuje 18 razredov šol. Kaj ne, to ne gre. Odkod torej naenkrat tolika „ljubezen“ napram okolici? Mar zato, ker del okoliških otrok obiskuje mestne šole? Z isto pravico sme šmihel-stopiška občina zahtevati, da se Novo mesto privšola k njej, ker obiskuje znaten del novomeških deklic samostansko šolo v Šmihelu. Tu imamo torej slučaj medsebojne izmenjave. Odpade torej tudi ta razlog. Ostaja nam oddaljenost. Od kandijskega mostu do Šmihela je komaj dober kilometer daleč. Tisti, ki stanujejo v bližini mostu imajo danes res bližje v mesto v šolo, toda ko se zgradi nova mestna šola tam nekje pri gimnaziji bo šmihelska šola vsem otrokom na desnem bregu Krke bližja kot mestna. Ko se doda šmihelski deški šoli še četrti razred, ne bo nobene potrebe več pošiljati otroke v mestno ljudsko šolo, dočim bodo novomeške deklice še vedno hodile v šmihelsko šolo.

Torej, okoliško prebivalstvo si privšolanja nikakor ne želi, z ozirom na materialno stran vprašanja pa je temu naravnost nasprotno. Privšolani okoličani bi morali plačevati drage prispevke za zgradbo in vzdrževanje mestne šole, ki bi je ne mogli rabiti. Mestu samemu bi ne bilo pomagano, posebno pa, če se res uveljavi Pribičevičevo načelo, da bodi šola državna, mesto božja in ljudska. Okoliške občine bi plačevale $\frac{1}{3}$ vseh stroškov za vzdrževanje šole, kar znaša na nje odpadajoči del letno 13.000 kron. Po trditvi g. novomeškega župana obiskuje mestno šolo 184 okoliških otrok, katerih vsaki plača letno 80 kron. To znaša letno K 14.720. Torej je mesto še celo na dobičku, če do privšolanja ne pride.

Jasno je torej, da rotovška gospoda zasleduje pri tem čisto politične cilje in sicer v ozki zvezi med prevšolanjem in priključitvijo. O gospodarski strani priključitve bomo razpravljali prihodnjič.

Gre torej za politiko. Dr. Žerjav je v zbornici stavil predlog, ki bo najbrž tudi sprejet, naj imajo občine z nad 10.000 prebivalci svoj poseben volilni red. Hotei je s tem v mestih, kjer imajo liberalci

sorazmerno večino, zagotovili liberalno prevlast, ki so jo že po vseh večjih mestih Slovenije zgubili. Občina z nad 10.000 prebivalci, po tem načrtu, pripade v popolno upravo tisti stranki, ki dobi pri volitvah sorazmerno največ glasov. Če dobi stranka A 500 glasov, stranka B 499 in stranka C 498, dobi stranka A župana in vse svetovalce in še del na njo pripadajočih odbornikov. Recimo, da je vseh odbornikov 24. Po odbitku župana in 10 svetovalcev, ki pripadajo stranki A, ostane za razdelitev 13 odborniških mest. Stranka A dobi še 5 odbornikov, stranki B in C pa vsaka po 4 odbornike. Kajne, to je očitna krivica! Kdaj pa so še bili liberalci za pravice ljudstva?

Največja kmečka občina v Sloveniji, ki pride po tem načrtu v poštev, je šmihelstopiška občina ki pa ima popolno večino pristašev SLS. To hočejo liberalci prepričati s tem, da odtrgajo del te občine. S tem delom in z drugimi okoliškimi vasi pa hočejo doseči za novomeško občino predpisano število prebivalcev. To je tudi jasno povedal g. Uderman na seji mestnega sveta. Liberalci so prepričani, da bodo tudi v razširjeni občini imeli sorazmerno večino in da bo Rozmanovo „gospodarstvo“ za „javni blagor“ trajalo v povečanem obsegu dalje v smislu dr. Žerjavovega računa, ki pa je napravljen brez krčmarja — brez ljudstva. Žalostno vendar značilno pa je, da novomeški zastopniki takozvane „kmetijske“ stranke delajo proti interesom kmetijskega ljudstva.

Zato v imenu pravice in prizadetega prebivalstva ogorčeno protestiramo proti krivičnim liberalnim nakanam!

Opomba uredništva. Občinski odbor Prečna je zavzel v svoji seji odločno stališče proti prevšolanju in priključitvi Bršljina in Bučne vasi k Novemu mestu. S tem je položaj za vsakogar jasen. Dokler bo Rozmanova gospoda s pomočjo protikmetjskih samostojnežev Maloviča, Ogriča in Koširja „gospodarila“ na rotovžu, ne bo mogoče spraviti v sklad interesa mesta in okolice, dasi bistvenega nasprotja med meščani in okolico ne bi smelo biti.

Ven s strupenim protikatoliškim tiskom!

Za katoliški tisk!

Papež Pij X. je nekoč dejal, da graditev cerkva, ustanavljanje šol, vzdrževanje misijonov in vsa dobra dela katoličanov dobe svoj pravi pomen v opori močnega katoliškega časopisja. Ni zastoj časopisja največja veselila na svetu. Od slabega ali dobrega časopisja je odvisna usoda človeštva, države, dežele, mest, trgov, vasi, da celo družine in posameznika na tem in onem svetu. Časopisje prodre v vsako palačo in v vsako borno

gorsko vas. Časopisje je strup ali balzam človeški duši; ono obvladuje dušo in jo pokorava svojemu mogočnemu vplivu.

Vsakdo izmed vas je imel priliko prepričati se, kako nesramno, lažljivo in skrajno umazano pišejo „Jutro“, „Domovina“, „Kmetijski list“, „Slov. Narod“ itd. Ti brezverski, s framazonskim denarjem podkupljeni listi blatijo dan na dan vse, kar nam je drago in sveto!

Proti temu navalu združenih nasprotnikov se morajo zbrati pod nepremagljivo zastavo sv. Križa vsi verni katoličani in udariti na plan za zmago dobrega časopisja. Ven iz krščanske hiše s protikatoliškim časopisjem! Čas je, da se osvestimo! Od hiše do hiše zbirajte naročnike za dobre katoliške liste: „Slovenec“, „Novi čas“, „Domoljub“ in „Bogoljub“, ki izhajajo v Ljubljani; „Straža“, „Slovenski Gospodar“ in „Glasnik najsvetejših Src“, ki izhajajo v Mariboru; dalje radgonska „Murska Straža“, mladeniška „Mladost“ ter otroška lista „Vrtec“ in „Angelček“.

Kot najmlajša med brati katoliškimi listi pa je novomeška „Sedanost“, ki je pa pokazala vključ osem težavam, da je dorasla svoji težki nalogi: vzbuditi dobro dolenjsko in belokranjsko ljudstvo k novemu življenju v boju za vero in narod. Podpirajte „Sedanost“, ker ž njo pomagata predvsem sebi! Naročajte in pridobivajte ji naročnikov! Ne pozabite pridejati še nekaj kronc za njen tiskovni sklad in spominjajte se svojega dolenjskega in belokranjskega glasila z dopisi in denarnimi prispevki pri vsaki veseli in žalostni priliki!

Pridobivajte naročnike za „Sedanost“!

Društvene vesti.

Seja Orlovskega okrožnega sveta se bo vršila v Šmihelu ob pol 9. uri dopoldne, ob 10. uri pa bo skupna sv. maša. Predsedniki in načelniki odsekov naj seboj prineso pismena poročila; — Bog živi!

Občni zbor Orlovske Podzveze v Ljubljani je ob obilni udeležbi izpal nadvse sijajno. Burne ovacije predsedniku JOZ bratu dr. Meglarju in predsedniku OPZ bratu Pircu svedočijo popolno priznanje zaslužnim za ogromni razmah vznešene orlovske misli. Dosedanje predsedstvo je bilo zopet izvoljeno. — Bog živi!

Fantovski orlovski večeri se vrše vsak torek ob 7. uri zvečer v Rokodelskem domu. Udeležujte se pridno! Brat urednik Radešček bo ta torek govoril o tisku in časopisju. Sledijo nadaljna predavanja drugih bratov.

Orel in Orlica v Toplicah imata v nedeljo 27. t. m. ob 11. uri dop. v prostorih izobraževalnega društva sestanek, na katerem predava brat Munda iz Ljubljane.

Soteški Orel ima predavanje na praznik 8. decembra. Predavatelj iz Ljubljane.

Tedenske novice.

Ljubljanski škof dr. A. Jeglič je poslal Jugoslovanskemu klubu sledečo brzojavko: „Lepo se zahvaljujem za odločno vprašanje na ministra prosvete radi sklepa ljubljanskega višjega šolskega sveta o duhovnih vajah in o verouku v naših šolah — upam, da se ta za nas razžaljivi sklep ne bo potrdil. — Jeglič, škof. — Dr. Korošec je namreč v imenu Jugoslovanskega kluba poslal prosvetnemu ministru Pribičeviću interpelacijo in protest proti

odloku ljubljanskega viš. šol. sveta, ki je odpravil maše za šolsko mladino, za verouk pa odločil, da je vsakemu na prosto dano učiti se verskih resnic. Proti temu ukrepu Pribičevićeve policajdemokracije v Ljubljani mora ogorčeno protestirati vsa poštena slovenska javnost. Z uvajanjem cirilice nam odrekajo pravico do naše lepe slovenske besede, ki jo ponižujejo le še v narečje, trgajo nam vero v edinega Boga iz srca, ubijajo poštenost in čast s korupcijo in sokolsko nemoralnostjo ter praznijo naše žepe v korist kapitalističnemu molohu.

Politični položaj je še vedno nejasen. Vladna kriza traja dalje. Svet. Pribičević hoče postati zunanji minister (opozarjamo na članek „Črna roka“.) — Poslanec dr. Dulibič je v imenu Jugoslovanskega kluba protestiral v zakonodajnem odboru proti stalnim političnim stremljenjem plemenske nadvlade, dalje je zahteval, da se za vojne dobičkarje ne smatrajo kmetje, katerim se ni pomnožilo imetje, ampak je le cena predmetom narastla radi manjvrednosti denarja. Govoril je gluhim, kapitalističnem ušesom. — V Belgradu se obravnavajo med zastopniki raznih ver in vlade važne cerkveno-politične zadeve. Od rešitve teh perečih vprašanj je odvisno mirno sožitje in blagostanje v državi. Kulturni boj in sokolizacija naj se odpravi, verski pouk naj se zopet uvede v šole kot prej, zagotovi naj se verska in plemenska enakopravnost in izenače plače duhovščine, pa bo mir. — Poslanec Gostinčar je v imenu Jugoslovanskega kluba izjavil, da klub ne bo sodeloval v razdelitvi države, ker se taka razdelitev protivi zahtevam slovenskega in hrvaškega naroda za plemensko ravnopravnost, radi katere bo klub tudi nadalje vodil boj za spremembo ustave v avtonomističnem smislu.

Shod somišljenikov SLS, ki se je vršil v pondeljek v Novem mestu ob nabito polni dvorani Rokodeljskega doma, je otvoril urednik Radešček v imenu političnega odbora SLS. Predsedstvo je prevzel gospod župnik Vovko. Poročilo gospoda poslanika Stanovnika o političnem položaju je bilo sprejeto z odobravanjem na znanje. V nadaljnjih točkah dnevnega reda sta poročala gg. župnik Vovko in urednik Radešček. V razpravo so posegli tudi gg. ravnatelj Dular, Bojane, Sedlar in Šporar. Ogorčeno se je protestiralo proti kulturno-bojnim stremljenjem centralistične vlade in višješolskega sveta, ki odpravlja celo šolsko mašo. Čuli so se celo klici, naj se otrok sploh ne pošilja v šolo, dokler se ne odpravi sokolizacija šolstva. V tem oziru je bila sprejeta ostra tozadevna resolucija soglasno in ob burnem odobravanju. Dalje se je zahtevala zopetna uvedba davčnih knjžic in odpravo dosedanjega krivičnega sistema plačevanja davkov. Glede železniške proge se je shod izjavil za načrt inženirja Klodič-Horvata. Tudi glede prevšolanja in priključitve posameznih delov občine k drugim občinam brez soglasja prizadetega prebivalstva je shod zavzel načelno stališče in protestiral proti vsakemu nasilnemu preoblikovanju občin in kršitvi občinske samouprave. Končno so se obravnavale še razne gospodarske zadeve in združništvo ter je nato predsednik s priporočilom za katoliški tisk zaključil zborovanje.

Nov državni volilni red določa za vsakih 40.000 prebivalcev po enega poslanca. Stranke, ki dobe več kot 20 poslancev, imajo pravico na razdelitev ostankov. Kandidati z višokošolsko izobrazbo se več ne zahtevajo. V

Sloveniji ostanejo trije volilni okraji: Ljubljana (mesto), Ljubljana—Novo mesto in Maribor—Celje.

Za najboljšo rešitev ureditve države smatra predsednik časnikarskega društva Dušan Nikolajevič v „Pokretu“ federativno Veliko Srbijo z malo Hrvatsko in še manjšo Slovenijo. — Mi vemo, da je ogromna večina (tudi med Srbi) protivna sedanji centralistični ustavi. Nikdo pa, komur je količkaj do te urzave, ne more zahtevati tako njeno ureditev, kakor jo predlaga Nikolajevič. Mi hočemo enotno državo skupno z Bolgari z avtonomnimi pokrajinami in z pokrajinskimi zakonodavnimi zbori. Vsaka drugačna rešitev utrjuje nadvlado enega plemna in najhujšo sužnost drugih plemen ter izziva politične, gospodarske in kulturne boje. Hočemo s kratka — mir!

Za državo trepetajo vsi policajdemokrati in „črnorokeci“ sploh pred vsako sapico. Ko se je pokazal na obzorju rdeči nos pustolovca Korlna med madžarskimi cigani, so kakor na povelje vsi „državotvorni“ listi od „Slovenskega Naroda“, „Jutra“ itd. pa do „Kmetijskega lista“ in „Nove dobe“ hujskali na vojno, češ, država je v nevarnosti. Ko bi bilo zadovoljstvo med ljudstvom, bi ne bilo nobene nevarnosti, ker država, smo mi. S tem hujskanjem so vladne stranke priznale, da slabo gospodarijo, zunanji sovražnik pa so dale slabo spričevalo o notranji jakosti države, ki jo — po njihovem mnenju — lahko sesuje v prah vsak puščavovec. Rumunija ni mobilizirala. Ali je zato kaj na slabšem? Vladni krogi imajo sicer kosmato vest, toda tako slabo, da so vedno v smrtnem strahu za svojo — državo vajetov in biča.

Novo lopovstvo. Iz Nemčije je naša država prejela 17.500 repov goveje živine in 60.000 ovac. Vse to je poljedelsko ministrstvo prodalo nekemu društvu, katero je zastopal „preljubeznivi“ sinček (bes ga lopni!) Rade Pašič, ki je znan že vsemu svetu radi svojih „štikeljcev“. Mesar („Selo“ ga imenuje „kasapin“) minister Pucelj je Pašiču prodal ovce po 182 kron, vole pa po 6040 kron. Vsa ta živina, ki je bila namenjena v vojni oškodovanim poljedelcem kot vojna odškodnina je bila torej prodana „pod roko“ in pod ceno. „Kasapin minister Pucelj — pravi „Selo“ — je bil v tem lopovstvu največ deležen.“ Nakradenega denarja se drži prokletstvo kot klošč in kdor pride ž njim v dotiko, ne bo imel sreče, posebno pa ne, če je izdajalec. Povdarjamo, da pri tem seveda ne mislimo g. ministra Pucelja.

Dijakom se je odvzelo razdeljevanje podpor revnim tovarišem. Baje bo prosvetni minister odslej sam delil miloščino kot beračem ob petkih in komur bo on hotel (klerikalcem seveda — knof). Proti temu so dijaki, namreč pošteni dijaki, ogorčeno protestirali in odšli tja doli v Belgrad — zastonj. Prepričani smo, da se mladina ne bo pustila ugnati v kozji rog.

O mobilizaciji na Hrvatskem je izdal kralj. namestnik zelo neugodno poročilo. Pri nas v Sloveniji je pa pokrajinska uprava zapeta do ušes. Samo preko vladnega časopisja spoznamo slab odziv vpoklicancev, ki trdi, da so „klerikalci“ krivi tega, ker niso hoteli hujskati ljudstva na vojno za prazen strah, ki je v sredi votel, okrog ga pa nič ni.

Albanijo smo lani priznali kot neodvisno državo. Kmalu nato smo poslali vojsko na njene meje in zavzeli nekatere kraje. Letos pa smo svojo besedo požrli in šli z vojsko še globlje v Albanijo. Sicer se francoski stric zato ni jezil, že ve zakaj. Tetka Italija je res stegovala svoj dolgi jezik, ker tudi ona ve zakaj. Angležki ujec je spoznal, da se nekaj plete. Zavihtel je „bič zveze narodov“ in lopnil . . . Naša vojska se je morala umakniti na svoje stare meje, pretrpeli smo sramoto in denarne žrtve. I, kaj to! To se nam ni zgodilo pod Pašičevo vlado niti prvič, ne zadnjič. Zdaj naj pa še kdo reče, da nimamo energije! Še celo za izvoz. Samo, da se ta energija po domače drugače imenuje . . .

Kdor nima molka (paternoštra), naj naniza na nit lopovstva, ki se dogajajo pod varstvom „črne roke“, in naj moli „rožni venci“ za dolgo življenje današnje vlade. Pri tem pa lahko izbira samo „ta velike jagode“ afer, ker bi bil sicer „paternošter“ preobsežen.

Kako se oslom plačuje. Ko je mesar postal nekje minister, pride k njemu vol in pravi: „Morava se ločiti in zato te prosim plačila za moje delo!“ — Mesar minister vola bogato obdaruje. — Kmalu nato pride k njemu krava in pravi: „Plačal si vola, ne pozabi niti mene obdariti.“ — Mesar minister se malo namrdne, vendar plača tudi kravo. — Končno pride še osel in mesar minister se razjezi: „Kuj si pa ti zame storil? Poberi se!“ Osel pa odgovori: „Brez takih, kakor sem jaz, bi ti nikdar ne prišel na to mesto!“ — Mesar minister pa zgrabi palico in nažene osla. — Resnica oči kolje.

Italijansko vojsko je zasmehoval belgrajski list „Tribuna“, očitajoč ji zajčjo nprav, ki se je pokazala ob porazu pri Kobaridu. Dva laška častnika sta prišla protestirat v uredništvo, pa sta odnesla na svojih bučah prav zrele hruške. Italija sedaj zahteva diplomatskim potom zadoščenje od naše države. Menda vendar ne bo prišlo do vojne, ka-li?

Poročilo o izidu porotnih razprav prinesemo prihodnjič. Radi dogodkov . . .

sti smo morali odložiti več gradiva za prihodnjo številko.

Iz vagona.

V salonskem vozu razgovarja minister z verižnikom o pisalnih strojih. — Minister: „Nobenega ne maram.“ — Verižnik: „?“ — Minister: „Ker mi je vsak stroj delal pravopisne napake.“ — Verižnik: „ . . . in Vas napravil celo za doktorja.“

Po seji mestnega odbora. Član meščanskega kluba (ponižno): „Govornik opozicije je povdaril, da ste . . .“ — Župan (mu hitro pade v besedo): „Vem, vem, toda ne verjemite mu!“ — Član: „ . . . poštenjak.“

Ameriški novičar.

Raznoterosti. Predsednik Zedinjenih držav je izdal uradni proglas, s katerim določa 24. november kot zahvalni dan, dan posvečen Bogu, dan molitve. V tem proglasu priporoča ljudstvu, da naj „se zahvali Bogu za vse, kar je bilo podeljeno in moli za nadaljni božji blagoslov“. Vsaka beseda tega proglasa je prožeta z globokim verskim čustvom. In pri nas? Raje ne govorimo o tem. — Cena žita je padla skoraj na predvojno ceno. — V državi Illinois je prašičja kuga napravila dokaj škode. Radi nizke cene koruze so začeli kmetje krmiti prešiče ž njo. Ker pa je nova koruza še nezdrava, zato se je baje pojavila prešičja bolezen. — Delavske razmere so se v nekoliko izboljšale.

Poročila sta se v Chisholmu, Minn. Jakob Kočevar z Marijo Kočevar, oba iz Loža na Notranjskem in v Tower, Minn. Anton Stefanič s Francko Žnidaršičevo.

Umrli je v Jolietu Jožef Težak iz Suhorja pri Metliki, star komaj 37 let. Zapušča ženo in dva otoka.

Dolarje plačuje Slovenska eskomptna banka v Novem mestu še vedno po najvišjem dnevnem kurzu.

Knjige družbe
sv. Mohorja
so došle!

Išče se

izurjena pomožna prodajalka v
manufaktorni odelek Gospodarske
Zveze v Novem mestu

za pomoč v prodaji ob pondeljkih
in sejmih proti dobri nagradi.
Predstaviti se osebno v prodajalni.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Gospodarska Zveza

centrala za skupni nakup v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

ima v zalogi vse špecerijsko in kolonialno blago, izvrstno domačo svinjsko mast, razna umetna gnojila, žveplo za trte, galico, cement itd.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Umetno gnojilo kajnit.